

Rolnummer 6628
Arrest nr. 91/2017 van 6 juli 2017

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 12 van het Strafwetboek, zoals hersteld bij artikel 19 van de wet van 15 mei 2006 « tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het Wetboek van strafvordering, het Strafwetboek, het Burgerlijk Wetboek, de nieuwe gemeentewet en de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie », gesteld door de Nederlandstalige Rechtbank van eerste aanleg te Brussel.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters E. De Groot en J. Spreutels, en de rechters A. Alen, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter E. De Groot,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij vonnis van 22 februari 2017 in zake C. D.B. tegen de Belgische Staat, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 28 februari 2017, heeft de Nederlandstalige Rechtbank van eerste aanleg te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden artikel 19 van de Wet van 15 mei 2006 tot wijziging van de Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het Wetboek van Strafvordering, het Strafwetboek, het Burgerlijk Wetboek, de nieuwe Gemeentewet en de Wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie en artikel 12 van het Strafwetboek, de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet, doordat personen die op het ogenblik van de door hen gepleegde misdaad de volle leeftijd van achttien jaar niet hadden bereikt, afhankelijk van het feit of zij dienaangaande vóór dan wel na 16 oktober 2006 strafrechtelijk worden berecht, al dan niet tot een levenslange vrijheidsberovende straf kunnen worden veroordeeld ? ».

Op 23 maart 2017 hebben de rechters-verslaggevers R. Leysen en T. Giet, met toepassing van artikel 72, eerste lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, het Hof ervan in kennis gesteld dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht voor te stellen het onderzoek van de zaak af te doen met een arrest gewezen op voorafgaande rechtspleging.

C. D.B., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. J. Millen, advocaat bij de balie Limburg, heeft een memorie met verantwoording ingediend.

De bepalingen van voormelde bijzondere wet van 6 januari 1989 met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

In het geschil ten gronde wordt de Nederlandstalige Rechtbank van eerste aanleg te Brussel gevraagd zich uit te spreken over een vordering tot onmiddellijke invrijheidstelling, onder verbeurte van een dwangsom van 1 000 euro per dag, ingesteld door C. D.B. In ondergeschikte orde vordert C. D.B. de omzetting van de hem opgelegde gevangenisstraf naar een gevangenisstraf van dertig jaar, eveneens onder verbeurte van een dwangsom van 1 000 euro per dag.

C. D.B. pleegde in 1991 een dubbele moord, toen hij zeventien jaar en acht maanden oud was. Voor die feiten zou de eiser bij arrest van 20 oktober 1995 van het Hof van Assisen van Oost-Vlaanderen zijn veroordeeld tot levenslange dwangarbeid. De verwijzende rechter stelt evenwel vast dat geen van de partijen een afschrift voorlegt van dat arrest. De eiser is van oordeel dat zijn huidige levenslange vrijheidsberoving een onwettig karakter kent, sinds de inwerkingtreding op 16 oktober 2006 van het nieuwe artikel 12 van het Strafwetboek dat het uitspreken van een levenslange vrijheidsberoving verbiedt ten aanzien van een persoon die op het tijdstip van de misdaad de volle leeftijd van achttien nog niet had bereikt.

De verwijzende rechter is van oordeel dat de vordering ontvankelijk is, al deelt hij niet het standpunt van de eiser dat op het ogenblik van de invoering van het nieuwe artikel 12 van het Strafwetboek zijn straf onwettig zou zijn geworden. De wijziging van een wettelijke bepaling meer dan tien jaar nadat een straf is uitgesproken, doet niet retroactief afbreuk aan de wettigheid van die straf. Niettemin rijst de vraag of het onderscheid tussen minderjarige daders dat *de facto* gecreëerd werd door de inwerkingtreding van het nieuwe artikel 12 van het Strafwetboek, te verantwoorden valt. De verwijzende rechter acht het aldus noodzakelijk de voorliggende prejudiciële vraag te stellen aan het Hof, alvorens de zaak ten gronde te behandelen.

III. *In rechte*

- A -

A.1. C. D.B., eisende partij in het bodemgeskil, stelt vast dat sinds 16 oktober 2006 minderjarigen niet meer tot een levenslange gevangenisstraf veroordeeld kunnen worden krachtens artikel 12 van het Strafwetboek. Bij de inwerkingtreding van die bepaling werd evenwel niet in een strafrechtelijke overgangsregeling voorzien voor minderjarigen die reeds definitief veroordeeld waren tot een levenslange gevangenisstraf. C. D.B. meent dat het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie wel kan worden toegepast op twee wettelijke regelingen die verschillen naargelang aan een persoon die op het ogenblik van de gepleegde misdaad de volle leeftijd van achttien jaar niet had bereikt, een levenslange opsluiting kan worden opgelegd.

A.2. Voorts merkt C. D.B. op dat in het kader van de strafuitvoering een veroordeelde ervoor kan kiezen gebruik te maken van zijn recht om een strafuitvoeringsmodaliteit te vragen conform de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten. De veroordeelde is hiertoe evenwel geenszins verplicht. De gedetineerde kan er dan ook voor opteren de hem opgelegde straf volledig te ondergaan. Na de inwerkingtreding van het nieuwe artikel 12 van het Strafwetboek konden personen die op het ogenblik van de door hen gepleegde misdaad de volle leeftijd van achttien jaar niet hadden bereikt, niet meer tot een levenslange gevangenisstraf worden veroordeeld, waardoor zij de waarborg hebben dat ze een eindige straf hebben die maximaal dertig jaar bedraagt. Bijgevolg beschikken zij over de keuze om die gevangenisstraf volledig te ondergaan, dan wel om een strafuitvoeringsmodaliteit te verzoeken teneinde eerder in vrijheid te worden gesteld. Die keuzemogelijkheid bestaat evenwel niet voor diegenen die vóór de inwerkingtreding van het nieuwe artikel 12 van het Strafwetboek werden veroordeeld.

A.3. C. D.B. is dan ook van oordeel dat de voorliggende prejudiciële vraag positief dient te worden beantwoord.

- B -

B.1. De verwijzende rechter wenst van het Hof te vernemen of artikel 19 van de wet van 15 mei 2006 « tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het Wetboek van strafvordering, het Strafwetboek, het Burgerlijk Wetboek, de nieuwe gemeentewet en de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie » en artikel 12 van het Strafwetboek bestaanbaar zijn met de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet, doordat personen die op het ogenblik van de door hen gepleegde misdaad de volle leeftijd van achttien jaar niet hadden bereikt, afhankelijk van het feit of zij vóór dan wel na de inwerkingtreding van artikel 19 van de wet van 15 mei 2006 strafrechtelijk werden berecht, al dan niet tot een levenslange vrijheidsberovende straf konden worden veroordeeld.

B.2. Artikel 12 van het Strafwetboek, opgeheven bij de wet van 10 juli 1996, werd bij artikel 19 van de wet van 15 mei 2006 « tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het Wetboek van strafvordering, het Strafwetboek, het Burgerlijk

Wetboek, de nieuwe gemeentewet en de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie » hersteld in de volgende lezing :

« Levenslange opsluiting of levenslange hechtenis wordt niet uitgesproken ten aanzien van een persoon die op het tijdstip van de misdaad de volle leeftijd van achttien jaar nog niet had bereikt ».

Die bepaling is in werking getreden op 16 oktober 2006.

B.3. De wet van 15 mei 2006 « tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het Wetboek van strafvordering, het Strafwetboek, het Burgerlijk Wetboek, de nieuwe gemeentewet en de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie » en de wet van 15 mei 2006 « tot wijziging van de wetgeving betreffende de jeugdbescherming en het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd » wijzigden verschillende aspecten van het jeugdsanctierecht. Krachtens artikel 19 van de wet van 15 mei 2006 « tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het Wetboek van strafvordering, het Strafwetboek, het Burgerlijk Wetboek, de nieuwe gemeentewet en de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie » kan een persoon die op het tijdstip van de misdaad de volle leeftijd van achttien jaar nog niet had bereikt en die uit handen wordt gegeven, niet meer worden veroordeeld tot een levenslange opsluiting of een levenslange hechtenis.

B.4. In de zaak ten gronde werd de eiser bij een arrest van het Hof van Assisen van 20 oktober 1995 veroordeeld tot levenslange dwangarbeid, wegens een dubbele moord gepleegd op de leeftijd van zeventien jaar. Voor de burgerlijke rechter betwist hij de wettigheid van die straf, die meer dan tien jaar vóór de inwerkingtreding van de in het geding zijnde bepalingen is uitgesproken.

Uit de feiten voor de verwijzende rechter blijkt dat de prejudiciële vraag noopt tot het vergelijken van de situatie van de personen die op het tijdstip van de misdaad nog niet de volle leeftijd van achttien jaar hadden bereikt en die bij een definitieve beslissing zijn veroordeeld tot levenslange opsluiting of levenslange hechtenis, krachtens het op het ogenblik van hun berechting van toepassing zijnde recht, met die van de personen die op het tijdstip van de misdaad nog niet de volle leeftijd van achttien jaar hadden bereikt en die niet tot die

straf kunnen worden veroordeeld, krachtens het op het ogenblik van hun berechting van toepassing zijnde recht.

De prejudiciële vraag heeft bijgevolg geenszins betrekking op een strafrechtelijke overgangsregeling of op de toepassing van de strafwet in de tijd.

B.5. Het in het geding zijnde verschil in behandeling steunt op de vergelijking van twee strafrechtelijke regelingen die op verschillende ogenblikken van toepassing waren.

Om de inachtneming van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie te beoordelen, is het niet relevant twee wettelijke regelingen te vergelijken die op verschillende ogenblikken van toepassing waren. Het behoort tot de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever een doelstelling na te streven die verschilt van die welke hij vroeger nastreefde en bepalingen aan te nemen die ze kunnen verwezenlijken. De enkele omstandigheid dat de wetgever een maatregel heeft genomen die verschilt van die welke hij vroeger heeft genomen, houdt op zich geen discriminatie in ten opzichte van de situaties die definitief zijn geregeld bij de vroegere wet, zoals te dezen.

B.6. Voor het overige kunnen rechterlijke beslissingen, volgens een fundamenteel beginsel van onze rechtsorde, niet worden gewijzigd dan ingevolge de aanwending van rechtsmiddelen. Aan dat beginsel wordt geen afbreuk gedaan door verscheidene jaren na de uitspraak van de straf een mildere strafwet in te voeren. De terugwerkende kracht van zulk een wet geldt enkel in zoverre er geen strafrechtelijke einduitspraak is. Is de strafrechtelijke beslissing onherroepelijk geworden, zoals te dezen, dan kan de opgelegde straf worden uitgevoerd, ook al zou de strafwet milder geworden zijn na de definitieve beslissing waarbij de straf is uitgesproken. Hierdoor wordt geen afbreuk gedaan aan de individuele vrijheid gewaarborgd bij artikel 12 van de Grondwet.

B.7. Ongeacht de uitgesproken vrijheidsstraf kan een veroordeelde bovendien steeds een voorwaardelijke invrijheidstelling aanvragen na het ondergaan van een deel van zijn straf op basis van de tijdsvoorwaarden bepaald in artikel 25 van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten.

B.8. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 12 van het Strafwetboek, zoals hersteld bij artikel 19 van de wet van 15 mei 2006 « tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het Wetboek van strafvordering, het Strafwetboek, het Burgerlijk Wetboek, de nieuwe gemeentewet en de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie », schendt de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet niet.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 6 juli 2017.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

E. De Groot